

VERBOUWDE SCHOLEN

DE REFLEX OM BIJ SCHOLENBOUW ALS EERSTE AAN NIEUWBOUW TE DENKEN IS AAN HET VERANDEREN. TIEN INSPIRERENDE VOORBEELDEN (VOLGORDE OP OORSPRONKELIJK BOUWJAAR) LATEN DE POTENTIE VAN DE VERBOUWOPGAVE ZIEN. VERBOUWEN WORDT STEEDS VAKER GEZIEN ALS ALTERNATIEF VOOR NIEUWBOUW. VOLGENS ONDERZOEK VAN ECONOMISCH INSTITUUT VOOR DE BOUW (EIB) ZAL HET AANTAL SCHOLEN DAT DE KOMENDE JAREN GAAT WORDEN VERBOUWD VERDUBBELEN. DIT DOOR EEN TOENEMENDE BEHOEFTE AAN GEDIFFERENTIEERDE ONDERWIJSPLEKKEN – EEN GEWENSTE INTEGRATIE VAN KINDEROPVANG, PEUTERSPEELZALEN EN BASISONDERWIJS – DE TOENEMENDE MULTIFUNCTIONALITEIT EN HET FEIT DAT KINDEREN STEEDS MEER TIJD BESTEDEN OP SCHOLEN.

01 RUDOLF STEINER COLLEGE - ROTTERDAM (1910)

Licht, Lucht en Ruimte: klassieke ambachtsschool met hoge ruimten en royale raampartijen getransformeerd tot moderne leeromgeving met een nieuw hart met entree en theater. Exemplarisch is de integrale aanpak van opdracht, ontwerp en bouwproces. Arconiko architecten.

01

02 ESPILCENTRUM DE BARRIER - EINDHOVEN (1938)

Maximaal gedeeld ruimtegebruik: integratie van onderwijs, wijk en buurtvoorzieningen gekoppeld aan de herstructurering van de wijk De Barrier. In het aangepaste gebouw is samen met de gebruikers gezocht naar maximaal gedeeld ruimtegebruik en samenwerking in een monumentaal gebouw. Architecten | en | en. Fotografie: Base photography

02

03 MFA HUIS VAN DE HEUVEL - BREDA (1951)

Een gebouw als een dorp: meer dan geslaagde transformatie/ herbestemming van een voormalige kerk. Een ontwerp van M.J. Granpré Molière uit 1951, getransformeerd tot centrale buurtvoorziening. Goede mix van ruimtes, functies en beleving. Atelier Pro. Fotografie: Petra Appelhof

03

04 OBS IT LEECH - PINGJUM (1953)

Samengaan in een Dorpsschoolhuis: mengvorm van nieuwbouw en behoud van oorspronkelijke gymzaal, met gezamenlijke voorziening voor het dorp van zeshonderd inwoners. Grote diversiteit aan ruimtes en ruimtelijke beleving vormen een aanwinst voor het dorp.

Theo Kupers architecten. Fotografie: Roos Aldershof

04

05 OBS DE SPRINGPLANK - AMSTERDAM (1957)

Hergebruik gangenschool: transparante en symmetrische gangenschool die door een toevoeging van functies en ruimtelijke kwaliteit optimaal is getransformeerd tot duurzame en exploitatievriendelijke buurtschool in de wijk.

DMV architecten. Fotografie: DMV architecten

05

06

06 BREDE SCHOOL DE REGENBOOG - TIEL (1956)

Dubbelgebruik aula: geslaagd voorbeeld van aanpassing van school naar brede school binnen de structurele wijkverbetering in Tiel-Oost. Naast functieverbreiding exemplarisch voor de wijze waarop ruimtelijke kwaliteit is toegevoegd in een jaren '50 school.

GSG Architecten. Fotografie: GSG architecten, Apeldoorn

07

07 OBS DE WILGENSTAM - ROTTERDAM (1956)

Grondige renovatie in enkele weken: meer dan geslaagd voorbeeld van totaalaanpak. Tijdens de zomervakantie is in acht weken tijd de bestaande wederopbouwschool compleet gestript en gerenoveerd naar een zeer duurzaam gerenoveerd schoolgebouw (Label A++).

Sustinno. Fotografie: Eric Fecken

08

08 CBS DE KAMELEON - S' GRAVENZANDE (1957)

Uitwaaieren over het gebouw: een bestaande basisschool is binnen het bestaande volume omgevormd tot brede school met buurtfunctie. Doordraaiende kastdeuren, schuifdeuren en wisselnissen maken op ingenieuze wijze een andere sfeer, een andere toe-eigening en ander (multifunctioneel) gebruik van de ruimte mogelijk.

STOOM architectuur. Fotografie: Moni van Bruggen

09

09 DELFTSE MONTESSORISCHOOL - DELFT (1960)

Overblijf inpassen: architectuurklassieker verbouwd door oorspronkelijk architect Hertzberger. Mede door de ruimtelijke geleiding van het oorspronkelijke ontwerp kon de 'gang' in de loop der jaren eenvoudiger gaan functioneren. Het is van centrale verkeersader uitgegroeid tot een steedsintensiever gebruikte leerstraat en overblijfruimte.

Architectuurstudio HH. Fotografie: Herman van Doorn

10

10 CBS BOUWSTEEN - 'S GRAVENDEEL (1978)

Verrijking van centrale hal met zones: enige school uit de jaren '70 in deze Top 10. Sublieme vernieuwingsuitbreiding met functies aan bestaande school. Aanpassing is op alle niveaus integraal doorgedacht: technisch (ventilatie), functioneel (groepering van ruimtes, meervoudig gebruik hal) en ruimtelijk (lichthoppers en het schrootjesplafond).

KKA Architecten. Fotografie: Petra Appelhof

MARCO VAN ZANDWIJK

SCHOLENBOUWATLAS

Acht projecten uit deze Top 10 zijn opgenomen in de Scholenbouw atlas, een onlangs bij Nai010 uitgevers verschenen handboek over het verbouwen van basisscholen en kindcentra.

'DE VERBOUWOPGAVE WORDT NOG VOORAL AANGEGREPEN ALS MOGELIJKHEID OM HET GEBOUW TECHNISCH TE VERBETEREN. DE DEZE ZOMER UITGEBRACHTE SCHOLENBOUWATLAS LAAT ZIEN DAT DE KRACHT VAN DE VERBOUWOPGAVE JUUST OOK GEZOCHT MOET WORDEN IN FUNCTIONELE EN RUIMTELIJKE VERBETERINGEN DIE KUNNEN WORDEN DOORGEVOERD.'